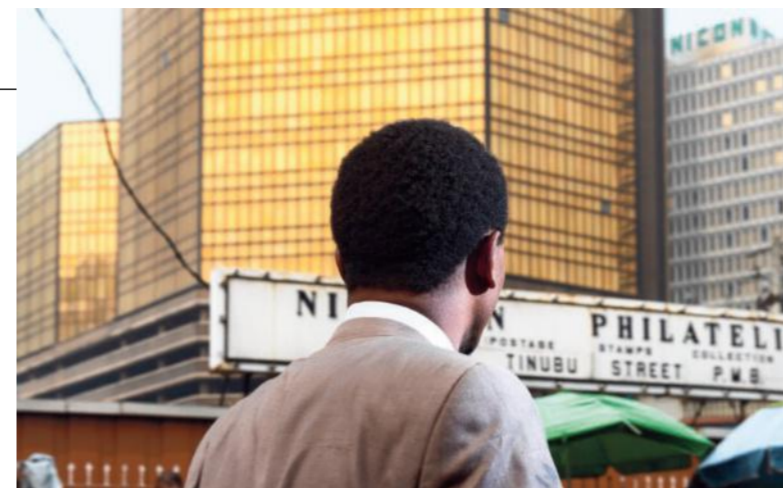

New York City (90x55 cm)

Lagos (90x55 cm)

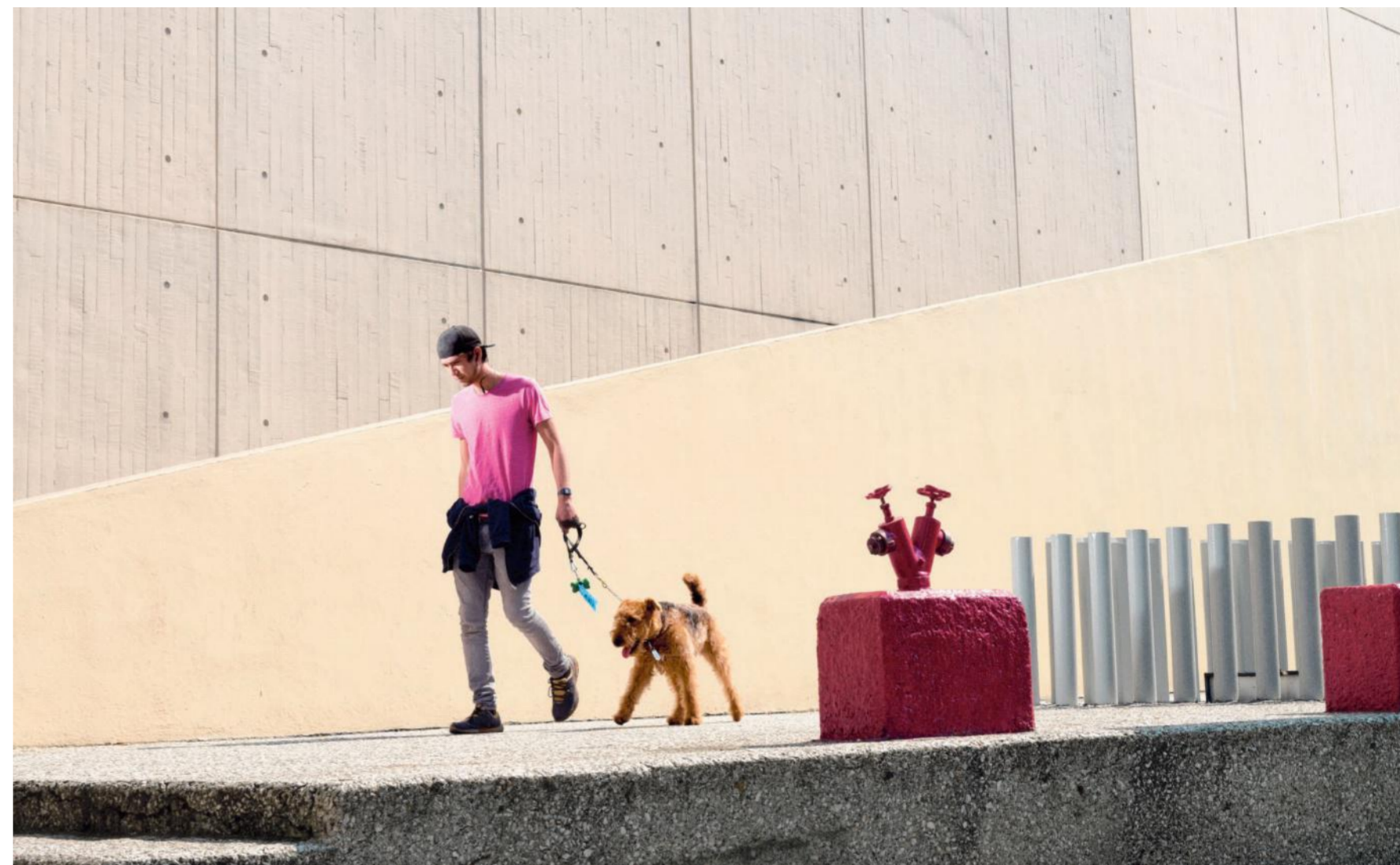

Londen (90x55 cm)

Londen (90x55cm)

'In de stad is niemand gelukkig'

Mexico City (90x55 cm)

A Is er één fenomeen is dat het succes van de menselijke soort zowel symboliseert als verklaart, is het de stad. Als er één verschijnsel genoemd moet worden dat de bedreiging voor de toekomst van de menselijke soort op aarde zowel zichtbaar maakt als veroorzaakt, is het diezelfde stad.

ESSAY METROPLEN

Schrijver en dichter Ilja Leonard Pfeijffer keek naar de foto's die Bas Losekoot maakte in wereldsteden als Londen, New York en Hongkong. Hij zag de metropool als een kakofonie van verhalen, het meest fascinerende drama ooit geschreven.

Door Ilja Leonard Pfeijffer Foto's Bas Losekoot

Wat de mens onderscheidt van de andere dieren en wat de stormachtige verovering van onze planeet door de menselijke soort mogelijk heeft gemaakt, is taal. Dieren en planten kunnen communiceren, maar alleen de mens is in staat om te communiceren op een conceptueel en hypothetisch niveau. Apen kunnen tegen elkaar zeggen: „Pas op, daar komt een tijger aan.“ Maar alleen de mens kan zeggen: „Als de tijger straks van links komt, dan gooien wij vanuit die boom daar een net over hem heen.“ Dieren en

planten hebben het vermogen om samen te werken, maar uitsluitend de mens kan, dankzij de taal, gemeenschappelijke plannen maken. En vanaf het moment dat op deze manier de eerste mammoet was geveld, ging het snel. Een oogwenk later bouwden we de piramides en kort daarna stond de eerste mens op de maan.

Het succes van de menselijke soort is het succes van het collectief. Ieder afzonderlijk naakt, hulpeloos, traag en krachteloos mensje zou kansloos zijn tegen het kwaadaardige raffinement van de wilde natuur, maar mensen samen vermogen haar te onderwerpen. De stad is het symbool bij uitstek van onze collectieve kracht. De stad is een efficiënte samenballing van een menselijk collectief, waarin maximaal gebruik wordt gemaakt van differentiëring van taken en talenten, en de stad is ontworpen om oncontroleerbare natuur buiten te sluiten. 's Nachts sluit de stadspoort. De wolven huilen buiten. Een metropool is de ultieme realisatie van deze stedelijke habitat. Het idee van een metropool is dat de buitenwereld niet alleen wordt buitengesloten, maar ook overbodig wordt gemaakt. Alles wat

de planeet te bieden heeft, moet en zal er aanwezig zijn. Een metropool is een wereld die de wereld doet vergeten. Het is onze wereld.

Minachting voor de natuur

De bedreiging voor het voortbestaan van de menselijke soort is gelegen in ons succes. We beginnen nu pas te begrijpen dat onze genadeloze onderwerping van de natuur onze ondergang kan betekenen. De stad is het ultieme symbool voor onze arrogante minachting voor de natuur. Alles wat wij aan haar onttrekken, wordt daar vermalen tussen onze kiezen en de stad ademt onze aanwezigheid zoals een draak giftige dampen uitblaast. De metropool is een stad waarin de natuur elke hoop op aandacht voorgoed verloren heeft. In de massale, geïndustrialiseerde dromen van de mensen is geen plek meer voor het geluid van vallende bladeren, de geur van wind of de stilte van een dag die wegglijdt in de nacht. De metropolen zijn de vulkanen waarop wij dansen terwijl wij almaar harder schreeuwen of de muziek harder gezet mag worden.

Als het ultieme symbool en de defini-

tieve verwezenlijking van de menselijke collectiviteit, die onze eerste levensbehoefte is, is de metropool het decor waarin iedereen figurant is in miljoenen andere levens. Nergens kan men zo eenzaam zijn als ten overstaan van ontelbare ogen die onze blik mijden. Er worden zoveel levens geleefd waarin er voor ons geen plek is. Het zijn geen gelukkige levens die zich afspelen wanneer ik mij in de onderbuik van de stad begeef om de mensen te lezen, maar wie is hier over geluk begonnen?

Geluk is de roze suikerspin onder de emoties. In alle blikken die de mijne bijna kruisen, zie ik het tegenovergestelde van geluk, namelijk streven. Hier is geen tijd om met een grassprietje in je mond in de berm langs de heerbaan gelukkig te dobberen op de verglijdende dagen, hier moet worden gestuurd. Het stratenplan van de stad is ingesleten door de miljoenen voeten van alle mensen die elke dag opnieuw weer hebben bedacht dat ze ergrans naartoe moeten. Voor een drama heb je drie personages nodig, die ieder iets anders willen. De stadsplattegrond is een tekening van het web van conflicterende belangen van miljoenen persona-

ges. Een metropool is een kakofonie van verhalen, het meest fascinerende drama ooit geschreven, waaraan nimmer een einde zal komen.

Ik zie het tegenovergestelde van geluk in de gezichten die in gedachten zijn verzonden terwijl zij de levens van hun medemens doorkruisen. Ik zie mensen die zich verbergen in de massa en het woord 'ik' niet meer durven te zeggen zonder daar op een bepaalde manier bij te kijken. Miljoenen mensen doen elkaars kleren aan en kruipen op elkaars schoot om niet meer gezien te worden, in de hoop dat onzichtbaarheid een vorm van vrijheid zal blijken. Wie is hier over vrijheid begonnen? Vrijheid is een ander woord voor niets meer te verliezen hebben, zoals in dat ene liedje wordt gezongen. Vrijheid is een droom voor mannen met motoren en meisjes met bloemen in hun haar. Is dat ook een liedje? Vast wel. Alles is een liedje tegenwoordig. Alles is al duizend keer gezegd. Elke dag wordt alles duizend keer gezegd en verzwegen. Vrijheid is nostalgie naar de vergeelde grassprietjes in de verdwenen bermen langs de geasfalteerde heerbaan, buiten, waar een stokoude man zich de vogels

nog herinnert. Niemand heeft hier bloemen in het haar.

Een toren tot in de hemel

Op miljoenen samengeknepen lippen zie ik de verbetering waarmee vertier wordt nagestreefd en de angst dat zal blijken dat men gedurende het ene mensenleven dat men heeft niet genoeg heeft geleefd. Ik zie de schreeuwende kleuren die de grijze massa moeten verleiden zich speciaal genoeg te voelen om iets speciaals te doen, zoals geld uitgeven aan iets. Ik zie het massa-individualisme van miljoenen kleine levens die allemaal op hun eigen manier een verhaal proberen te ontwerpen aan de straten. Nergens kun je zo anoniem zijn als te midden van miljoenen medemens die naam willen maken, omdat ze denken dat dat moet, omdat ze denken dat dat het leven gemakkelijker zal maken, omdat ze denken dat er achter het bereikte doel een beloning gloort. Maar die beloning lag vroeger met een grassprietje in haar mond in de berm langs de heerbaan, in lang vervlogen tijden, voordat het streven naar beloning begon.

Heel af en toe zie ik de mammoetjagers, die conceptueel en abstract redene-

rend plannen maken waarvoor ze medemens nodig hebben. Zij rennen door de straten met de scherpe blik van ooit, omdat zij de mammoet zien die de anderen zo geroutineerd proberen te negeren. Er moet een toren worden gebouwd die tot in de hemel reikt, wordt er gezegd, want zo zijn wij nu eenmaal: wij bouwen wat er nog niet was vanwege het feit dat het er nog niet was. Wij bouwen onze eigen bermen om te beklimmen. Wij bouwen onze eigen ondergang om iets te hebben om af te wenden. Bezigt zijn we. Laat ons in hemelsnaam bezigt blijven, opdat wij geen tijd hebben om na te denken.

Als symbool en ultieme verwezenlijking van al onze kwaliteiten en zwaktes is de metropool onze habitat. Nergens zijn we meer mens dan als mens onder mensen. Wie iets van ons wil begrijpen, moet onze gezichten lezen in deze helse hemel en hemelse hel die wij voor onszelf hebben gecreëerd.

Dit is een voorpublicatie van de tekst in het expositieboek **Bas Losekoot | Streetview** (Uitg. Lecturis, €29,95). De tentoonstelling **Streetview** is 13 nov t/m 5 febr in Museum More, Gorssel. Inl: museummore.nl

” Een metropool is een wereld die de wereld doet vergeten